

Krigsbarn då och nu

Den 30 november i år är det 80 år sedan de första bomberna föll över Helsingfors, de bomber som kom att inleda det ödesdigra finska vinterkriget. Samma år skickades de första krigsbarnen till Sverige. Drygt 70 000 barn kom på bara några år. Många återvände men återkomsten blev inte alltid lätt. Språket hade gått förlorat och föräldrarna var i många fall främmande för barnen. Många blev kvar och bildade småningom *Riksförbundet Finska Krigsbarn* som den 20 november varje år anordnar Krigsbarnens dag för att minnas och uppmärksamma krigens barn.

– **Det tar fyra generationer att lämna** kriget bakom sig, sa **Anna Takanen** som tillsammans med **Mustafa Can** var inbjuden som talare på årets Krigsbarnsdag

Hon läste ur sin bok [Sörjen som blev](#). Om hennes pappa **Timo** som kom till Sverige som krigsbarn och blev kvar, om barndomens besök hos finlandfarmor, om längtan och kluvenhet.

Samma längtan och kluvenhet beskrev Mustafa Can. Frågor som vem är jag, var hör jag hemma, var får jag vara? Vad krävs för att bli godkänd som svensk? Mustafa Can kom som sexåring från turkiska Kurdistan till Sverige och Skövde.

– Jag kom från brända landskap till samhälle med ordning och reda, skåningar i söder och samer i norr, reglerade arbetstider, kanelbullar, luciafirande och OBS Stormarknad.

Att skaffa sig en svensk identitet, liksom att lämna kriget bakom sig, tar flera generationer. Man riskerar att hamna i ett utanförskap hur man än bär sig åt. Mustafa Cans far ville inte att utanförskapet skulle gå i arv till barnen och arbetade därför hårt. Ville bli en av dem som byggde samhället.

Går det att göra någon jämförelse med de barn och ungdomar som

i dag flyr från krigshärjade länder? Ja, det finns både likheter och olikheter. Dagens krigsbarn har det naturligtvis oändligt mycket svårare. De finska barnen var alla under 14 år, de flesta av dagens flyktingbarn är något äldre. De finska barnen var inbjudna och välkomna. Deras transport var välordnad. Ytterst få hade upplevt att anhöriga eller vänner mördats. De familjer som tog emot dem hade politikernas och myndigheters stöd. Ändå blev livet svårt för många, något som omvittnas i många böcker och livsberättelser, bland annat i Anna Takanens bok.

Gemensamt för alla är att de separerats från sina familjer, sitt språk, sin kultur och sina rötter och att de måste finna vägar in i det nya samhället, anstränga sig för att passa in, att bli sedda och accepterade.

Vi har alla en uppgift att visa dagens krigsbarn vårt stöd, värna om deras rättigheter och rättssäkerhet och möta dem med respekt och förståelse.

Gun-Lis Angsell

Läs gärna intervjun med Helmi Odelberg, som kom som krigsbarn från Finland, i SocialPolitik nr 2/2015

["Vi var mer gynnade än dagens ensamkommande barn"](#)